

PROJEKTNE NOVINE

Številka 1, april 2011

Promocijski material. Brezplačni izvod.



**ODSKOČNA DESKA
ZA ROMSKI
AKADEMSKI KLUB**

ZA BOLJŠI JUTRI

NAŠA UČNA POMOČ

**NEROMI VKLJUČENI V
ROMSKO NOGOMETNO ŠOLO**

Aktivnosti v okviru projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti" omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport. Številka operacije: OP 13.2.3.1.33.0001.0004



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT



Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

KAZALO VSEBINE

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI PROJEKTHNIH NOVIN...	3
ODSKOČNA DESKA ZA ROMSKI AKADEMSKI KLUB	4
ZA BOLJŠI JUTRI	5
V SLOGI JE MOČ	6
NAŠA UČNA POMOČ	7
INTEGRACIJA ROMOV V VZGOJNO – IZOBRAŽEVALNE PROCESSE	8
NEROMI VKLJUČENI V ROMSKO NOGOMETNO ŠOLO	9
NOGOMETNA ŠOLA	11
NAŠE DELO V NOGOMETNI ŠOLI	13
IZ NK ROMA V SLOVITI DUNAJSKI KLUB SK RAPID	13
KOORDINACIJA PROJEKTA IN DRUGE PROJEKTNE AKTIVNOSTI INŠTITUTA ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA	16
AKTIVNOSTI PEDAGOŠKEGA INŠTITUTA V OKVIRU PROJEKTA	17
INDIJA – JEZIKOVNA PRAVLJICA	20
PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI V DNEVNEM CENTRU BREZJE	22
PROJEKTNE AKTIVNOSTI GEODETSKEGA INŠTITUTA	23
PROJEKTNE AKTIVNOSTI CENTRA ZA SOCIALNO DELO TREBNJE	27
VRTEC KERINOV GRM	28

KAZALO SLIK

Slika 1: Člani RAK-a	4	Slika 26: Obisk hinduističnih templjev	21
Slike 2, 3, 4 in 5: Učna pomoč in prostočasne aktivnosti v Romskem izobraževalnem inkubatorju Prekmurje	7	Slika 27: Glavni organizatorji 6. srečanja indijskih pisateljev	21
Slika 6: Turnir v Avstriji (otroci od 8 do 10 let)	9	Slika 28: Kartografski prikaz rednih naselij znotraj katerih se nahajajo romska naselja	25
Slika 7: Najboljši strelec na turnirju v Avstriji	10	Slika 29: Primer tematskega kartografskega prikaza občin Pomurske statistične regije z romskim prebivalstvom glede na njihovo število; primer kombinacije tematske karte z grafičnim prikazom statističnih podatkov	25
Slika 8: Najboljši vratar na turnirju v Avstriji	10	Slika 30: SIG15, ki zajema tudi romsko naselje Hudeje	25
Slika 9: Igralci SK RAPID	13	Slike 31, 32 in 33: Romsko naselje Žabjek – Brezje: ortofoto iz leta 2000 in 2009 ter prikaz interaktivnega odkrivanja prostorskih sprememb v času	25
Slika 10: Ekipa	14	Slika 34 in 35: Modeliranje stavb in načrtovanega večnamenskega objekta romskega naselja Hudeje za potrebe dinamične predstavitev naselja	26
Slika 11: Ekipa	14	Slika 36: Otroci pri učenju	29
Slika 12: Veselje ob zmagi	14	Slika 37: Otroci pri učenju	30
Slika 13: 1. mesto na turnirju Avstriji (ekipa U-10)	14	Slika 38: Otroci pri igri	30
Slika 14: 1. mesto na turnirju Avstriji (ekipa U-10)	14	Slika 39: Gledališka igra	31
Slika 15: 1. mesto na turnirju Avstriji (ekipa U-12)	14	Slika 40: Družabne igre	31
Slika 16: Veselje ob zadetku	15	Slika 41: Sprostilna delavnica	31
Slika 17: Tekma	15	Slika 42: Zvočna kopel	31
Slika 18: Tekma	15		
Slika 19: Osvojeni pokali	15		
Slika 20: Zabava	15		
Slika 21: Zabava	15		
Slika 22: dr. Miran Komac, vodja projekta	17		
Slika 23: dr. Igor Lukšič, minister za šolstvo in šport	17		
Slika 24: Univerza v Madrasu - ena izmed sedmih čudežev Indije	21		
Slika 25: Revnejši predel Chennaia	21		

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI PROJEKTHNIH NOVIN...

Pred vami se nahaja prva številka Projektnih novin projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti", ki so priloga že obstoječega časopisa "Romano glauso". V njih boste lahko brali najnovejše informacije v zvezi z izvajanjem projektnih aktivnosti.

Romski akademski klub in ostali konzorcijski ter projektni partnerji so leta 2010 skupaj z Inštitutom za narodnostna vprašanja kandidirali na razpisu za omenjeni vseslovenski projekt, ki je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za šolstvo in šport. Projekt se je aktivno začel izvajati lani septembra. Tokrat vam v branje ponujamo aktualne izkušnje v zvezi z opravljenim delom v projektu.

Upamo, da vam bo časopis všeč in da ga boste z užitkom prebirali.

Zlatko Hahn
urednik



PROJEKTNE NOVINE

Projektni Časopis
Romskega akademskega kluba
Murska Sobota

Uredniški odbor
ROMSKI AKADEMSKI KLUB

Urednik časopisa
ZLATKO HAHN

Lektorica
SAMANTA BARANJA

Oblikovanje in prelom:
CM grafično oblikovanje,
Matej Cvetko s.p.

Tisk
S-Stisk d.o.o., Beltinci

Naslov uredništva
ROMSKI AKADEMSKI KLUB
ČOPOVA ULICA 28
9000 MURSKA SOBOTA
TEL: 059055951

E: romskiakademskiklub@gmail.com

Nosilci projekta:
Inštitut za narodnostna
vprašanja Ljubljana

Spletna stran projekta
Dvig socialnega in kulturnega
kapitala v okoljih, kjer živijo
predstavniki romske
skupnosti: www.khetanes.si

Časopis izhaja v 1000 izvodih

ODSKOČNA DESKA ZA ROMSKI AKADEMSKI KLUB

Spoštovane bralke, bralci,

v čast mi je, da vas v tej prvi številki naših projektних novin lahko nagovorim kot predsednica Romskega akademskega kluba. Za delovanje in ustvarjanje našega kluba predstavlja leto 2010 pravo prelomnico in hkrati povsem nov izziv.

Čeprav člani Romskega akademskega kluba že vrsto let vlagamo trud v izobraževanje Romov, uspešnejše vključevanje romskih otrok v izobraževalni sistem, kvalitetnejše preživljanje prostega časa otrok in mladostnikov, ohranjanje romskega jezika in kulture ter približevanje le-te večinski populaciji, pa projekt Evropskega socialnega sklada "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti" pomeni premik teorije v prakso in uresničitev skupnih idej naših članov ter tisto, o čemer smo leto ali dve nazaj lahko le sanjali. Zmeraj smo se zavedali dejstva, da brez podpore državnih institucij, kot je v našem primeru Ministrstvo za šolstvo in šport RS ter brez sodelovanja z večinskim prebivalstvom, naših ciljev, na zgoraj omenjenih področjih, ne moremo kakovostno uresničevati. V začetni fazi projekta smo se pogostokrat srečevali z najrazličnejšimi težavami, ki smo jih po naših najboljših močeh in s trdnim ter vztrajnim delom postopoma odpravili.

Ob tej priložnosti bi se želela zahvaliti projektne-mu timu Romskega akademskega kluba, vsem in vsakemu posebej, ki je kakorkoli pripomogel k realizaciji projektnih aktivnosti. Da pa Romski akademski klub danes stoji na mestu enakovrednega partnerja državnim institucijam, kot so Inštitut za narodnostna vprašanja, Pedagoški inštitut, Geodetski inštitut in Center za socialno delo Trebnje, gredo vse zasluge in zahvale izjemni sodelavki in naši dragi prijateljici Agati Sardelič, ki je s svojim požrtvovalnim delom in

neprecenljivim znanjem ter izkušnjami, Romskemu akademskemu klubu omogočila, da se je izkazal kot zanesljiv, odločen in nadvse sposoben partner v takšnem vseslovenskem ter na področju humanistike enem izmed večjih projektov v Republiki Sloveniji.

Iskrena hvala vsem izvajalcem učne pomoči, ki se izjemno trudijo, da bi otroci dosegali boljši uspeh in se uspešneje vključevali v izobraževalni sistem. Prav tako gredo zahvale vsem trenerjem Nogometne šole, ki so otrokom omogočili kvalitetnejše preživljanje prostega časa in skupaj z njimi uveljavili ime naše Nogometne šole doma in v tujini.

Romski akademski klub bo tudi v prihodnje nadaljeval svojo pot pod sloganom – "Izobrazba – za vsakogar najboljša naložba v prihodnost".

Tina Friedreich
predsednica RAK-a

Slika 1: Člani RAK-a



Vir: Miklič 2011

ZA BOLJŠI JUTRI

Že samo ime projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti" nam pove, da želimo ustvariti boljši in kakovostnejši učni uspeh v šoli, prav tako tudi uspešnejšo socialno vključenost pripadnikov romske skupnosti v širšo družbo. Kot vodja tega projekta s strani Romskega akademskega kluba, katerega vizija je, da s pomočjo izvajalcev učne pomoči in trenerji občolske dejavnosti "Nogometna šola" ustvarimo večji socialni in kulturni kapital za otroke in mlade Rome, sem izredno počaščen, da lahko opravljam to funkcijo.

V sklopu projekta nas je redno zaposlenih 13 oseb, od tega jih je 5 izvajalcev učne pomoči, 4 trenerji nogometne šole, glavni in odgovorni urednik projektnih novin ter 2 strokovni sodelavki. V zadovoljstvo nam je, da smo naredili korak naprej pri zaposlitveni strukturi Romov, saj je 10 zaposlenih pripadnikov romske skupnosti.

Naš tim se je začel oblikovati septembra 2010, ko smo začeli aktivno in strokovno izvajati določene aktivnosti, ki so pomembne za rast projekta. Prav tako so začeli aktivno sodelovati tudi študenti ter zunanji sodelavci.

Čar tega projekta so otroci. Izvajalci učne pomoči se skoraj vsak dan srečujejo z njimi v "Romskem izobraževalnem inkubatorju Prekmurje", ki se nahaja v Murski Soboti in romskem naselju Vanča vas – Borejci. Preko njih smo spoznali, kako pomembno je motivirati otroke. Omenjeni inkubator je odprt vsak dan od ponedeljka do sobote v popoldanskem času. Tudi na partnerski osnovni šoli Janka Padežnika v Mariboru se izvajalca učne pomoči trudita, da dvigneta učni uspeh učencev in da se otroci v čim večji meri vključujejo v različne dejavnosti, ki jih ponuja šola.

Ponosni smo tudi na naše male nogometaše, ki so v tako kratkem času prejeli kar nekaj priznanj

doma in v tujini. V poletnih dnevih se treningi izvajajo na igrišču Nogometnega kluba Roma, v zimskem času pa v telovadnici na OŠ Tišina in SPTŠ Murska Sobota.

V relativno kratkem obdobju trajanja projekta smo se preko strokovnega pristopa do samega dela veliko naučili, velik poudarek pa dajemo temu, da se Romi sami naučimo tehnik dela s projekti iz Evropskega socialnega sklada. Seveda se v tem času pojavljajo tudi težave, ki pa jih s skupnimi moči preženemo in najdemo konstruktivno rešitev.

Čas bo pokazal svoje. Pokazal bo namreč, da lahko tako posebna etnična skupnost v Republiki Sloveniji dvigne svoj socialni in kulturni kapital.

Vinko Cener
vodja projekta pri
Romskem akademskem klubu

V SLOGI JE MOČ

Leto 2010 si bo marsikdo zapomnil po osebnem uspehu, porazu, borbi za boljši jutri... Člani Romskega akademskega kluba pa si ga bomo zagotovo zapomnili po začetni osebni zmagi na profesionalni ravni, saj smo kot društvo ravno poleti 2010 bili izbrani na razpisu zelo razširjenega projekta "Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti".

Tovrsten dosežek je zelo pomemben za vsakega člana kluba, za vsakega udeleženega ter vsakega prostovoljca, ki nam je kakor koli pomagal priti do vsega tega, kar imamo, za kar se borimo in za kar delamo.

Sam projekt, ki poteka po skoraj celotni Sloveniji, je zelo obširen in zahteven. Ravno zaradi tega je pomembno, da smo kot ekipa složni, polni zaupanja in pripravljeni pomagati. Te lastnosti bodo vsekakor še bolj izrazite v našem delu, ki ga opravljamo.

Sam, kot koordinator učne pomoči, ki je eden temeljnih delov projekta, lahko povem, da smo v preteklih štirih mesecih dosegli že veliko. Ogromno! Ko pomislim, da imamo pred seboj še skoraj da tri leta uspešnega dela, o rezultatih po koncu projekta nočem niti razmišljati, saj bodo le-ti še kako uspešni in bodo presegli vsakršno pričakovanje posameznika.

V prvih mesecih našega dela, t.j. nujenja učne pomoči romskim otrokom, je učno pomoč do sedaj nudilo dvanaest izvajalcev učne pomoči. Izvajalci prihajajo iz različnih strok, kar je dobrodošlo, saj tako vsak doprinese nekaj svojega k mozaiku, katerega soustvarjamo skupaj z vsemi vami. S skupnimi močmi smo izvajalci učne pomoči pomagali ter nudili učno pomoč 64 učencem in dijakom, vendar se ta številka iz meseca v mesec stopnjuje.

Učna pomoč pa ni le strokovne narave, tudi na zabaven in kreativen način se romski otroci, ki se udeležujejo učne pomoči, veliko naučijo tudi na različnih delavnicah, katere organiziramo v času šolskih počitnic. Tudi pretekle božično-novoletne počitnice smo preživeli zelo ustvarjalno. V romskem izobraževalnem inkubatorju v romskem naselju Vanča vas – Borejci so skozi ves teden potekale različne delavnice na temo pravljič in ustvarjanja voščilnic, medtem ko sta na partnerski šoli Janka Padežnika v Mariboru dva od naših izvajalcev učne pomoči, s pomočjo člana Združenja ustvarjalnih ljudi na področju kulture (ZULK), organizirala delavnico stripa z romskimi otroki.

Začelo se je optimistično, dinamično, delovno in obetavno. Vsi se bomo potrudili, da bo tako in še boljše tudi v bodoče. V slogi je moč.

Sandi Horvat
koordinator učne pomoči

Slike 2, 3, 4 in 5: Učna pomoč in prostočasne aktivnosti v Romskem izobraževalnem inkubatorju Prekmurje



Vir: Hahn 2011

NAŠA UČNA POMOČ

Kot izvajalka učne pomoči sem deležna vsakodnevni otroških nasmehov, pozdravov in zahval. Učno pomoč izvajam na Osnovni šoli Janka Padežnika in na Osnovni šoli Maksa Durjave v Mariboru.

Srečujemo se z otroki vseh starosti, predelujemo snov od tretjega pa tja do devetega razreda. S sodelavcem jim pomagava pri nalogah, pri izboljšanju ocene ali pravilnejšemu izražanju v slovenskem jeziku. Pri matematiki delamo veliko vaj za poštevanke. Z mlajšimi se učimo množenja desetiških števil in rišemo daljice, poltrake in premice, medtem ko pri učencih višjih razredov računamo z ulomki, rešujemo enačbe in rišemo grafe linearnih funkcij. Za popestritev naših srečanj imamo večkrat tekmovanja v poštevanke. Pri slovenščini sklanjamo, glasno beremo besedila in kadar se je treba naučiti pesmico, jo tudi zapojemo. Pri kemiji se učimo, kako brati iz periodnega sistema. Veliko je dodatne razlage za lažje razumevanje učne snovi, vendar z vsakodnevno motivacijo dosegamo dobre rezultate.

Med šolskimi počitnicami smo s pomočjo Mihaela Rudla, zaposlenega pri ZULK-u, ustvarili delavnico stripov. Nastala je knjižica stripov, ki so jo ustvarili učenci OŠ Janka Padežnika in OŠ Maksa Durjave. Z Mihaelom sva dodala še delovne naloge, tako da je strip izredno zanimiv in poučen.

Na koncu si vedno privoščimo minuto ali dve pogovora in tako nama otroci zaupajo. Ko ti učenec po dveh urah učenja reče, da bi še raje malo posedel, namesto da odvihra iz razreda, veš da je tudi njemu prijetno. Biti nekomu vzor in vsak dan razlagati, kako so pomembne tako delovne kot učne navade, je težko, a hkrati najlepše delo.

Jasmina Ahmetaj
izvajalka učne pomoči

INTEGRACIJA ROMOV V VZGOJNO – IZOBRAŽEVALNE PROCESSE

Diskriminacija, predsodki, stereotipi in socialna izključenost so eni izmed številnih dejavnikov, ki Romom, živečim v Sloveniji, onemogočajo enakopravno vključevanje v širše družbeno okolje. S tem so postavljeni pred mogočen zid, katerega brez pomoči večinske populacije ne zmorejo preplezati. Dokler nismo in ne bomo pripravljeni drugačnemu ponuditi roko, ne pričakujemo čudeža, kajti ne bo se zgodil.

“Integracija je proces združevanja in povezovanja npr. na podlagi skupnih vrednot, s čimer se ustvarja in utrjuje družbena celota, s katero se pripadniki istovetijo in se zanjo zavzemajo (nasprotnje, dezintegracija).” (Tratar 2009: 12)

Romi so v času svojega razvoja razvili specifične značilnosti, ki so lastne samo njim. Danes se bojijo “neromskega” vpliva na svojo kulturo, predvsem zaradi asimilacije in prevladujočega tujega vpliva. Bojijo se, da bi tesnejše povezovanje s tujo kulturo vodilo do dezintegracije in trganja čvrstih družinskih vezi. Veliko Romov se prav tako boji javno izražati svojo narodno pripadnost, ker jih je strah diskriminacije. Kljub temu, da so se Romi prilagodili drugim, njim tujim kulturam, pa so vseeno ohranili svojo tradicionalno kulturo in običaje. Medtem ko so ostalim etničnim skupinam

zanikali njihove kulturne pravice, so se Romi izolirali sami. Njihova prostovoljna izolacija jim je prinesla tudi prednosti. Veliko Romov se danes počasi vključuje in integrira v evropsko in ameriško kulturo, vendar s tem ne ogrožajo svoje identitete. Masovna javna občila in mediji predstavljajo za Rome težko prepreko pri ohranjanju svoje identitete. Čeprav so v svojem preživetju odvisni od dežele, v kateri živijo, pa vseeno nočejo izgubiti svojih običajev in navad, svoje kulture, načina življenja in verovanja. Veliko Romov verjame, da bi integracija privedla do asimilacije in s tem do eventuelnega izginotja njihove narodnosti.

Ko romski otrok, ki prihaja iz neasimilirane družine, vstopi bodisi v vrtec, bodisi v osnovno šolo, ki ni prilagojena za to, da sprejema otroke, ki prihajajo iz romskega kulturnega okolja, se znajde v njemu tuji instituciji, na katero ga dotedanje življenje v družini ni pripravljalo. To zadeva tako jezik kot življenjske navade in vzorce obnašanja.

Obstajajo sicer asimilirana romska okolja ali družine, kjer ne govorijo več romskega jezika; vendar večino romskih družin opredeljuje prav to, da uporabljajo romski jezik. Določen del romskih učencev ob vstopu v osnovno šolo ne razume jezika, katerega uporabo zahteva vključitev v učni proces. Precej težav jim povzročajo tudi kulturno specifične – za zahodno kulturo sicer splošno sprejete – navade in vzorci ravnanj, ki jih romski učenci pred vstopom v vrtec ali šolo velikokrat ne usvojijo.

Treba je postaviti sistem vzgoje in izobraževanja tako, da mu omogoča uspešno vključevanje v večinsko družbo, kar pa pomeni, da morata vzgoja in izobraževanje omogočiti obvladovanje nekaterih vzorcev mišljenja in ravnanj, ki jih najprej terja šolska institucija in tudi večinska kultura. Osnovna šola je pred spremembami, ki jih

uveljavlja Strategija vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, romske učence postavljal pred alternativo: če so želeli biti v šoli uspešni, so se morali v vsem prilagoditi večini, tudi v jeziku, navadah, videzu, tako da jih sošolci niti niso prepoznavali kot Rome (drugače rečeno, morali so se asimilirati); če pa v tem niso uspeli, so bili tako ali drugače izločeni iz običajnega učnega procesa.

Omenjena Strategija je bila sprejeta prav zato, da bi v Sloveniji pouk v javnih vrtcih in šolah zasnovali drugače, da bi odpravili po eni strani prikrito politiko asimilacije in po drugi strani prikrite (ponekod tudi odkrite) oblike segregacije ter oboje spremenili s pristopi, katerih rezultat naj bi bil integracija romskih učencev v večinsko kulturo, pri čemer bi tudi vrtec in šola pričela podpirati ohranjanje romskega jezika in kulture ter podporo »romski kulturi« pozitivno vključila v svoj kurikulum. (Krek 2005: 88 – 89).

Vsak od nas je delček mozaika, ki predstavlja družbeno okolje, ampak si na srečo noben košček mozaika ni identičen, vsi se med seboj razlikujejo, vsa pestrost in bogatost tega sveta pa izhaja prav iz te drugačnosti. Brez drugačnosti bi mozaik ne bil več mozaik in takrat bi svet postal monoton in enobarven.

Aljoša Rudaš
vzgojitelj in član RAK-a

NEROMI VKLJUČENI V ROMSKO NOGOMETNO ŠOLO

V nogometno šolo so trenutno vključeni tudi trije neromski otroci, ki prihajajo iz štajerskega konca. To so: Žak Mikl, Alan Kavčič in Alen Katan. Prej so bili člani NK Radgona, po nekaj uvodnih pogovorih s starši pa so se preselili v našo nogometno šolo, kjer se počutijo izredno dobro. Zelo smo ponosni, da se tudi Neromi vključujejo v naše aktivnosti. Upamo, da bo takih primerov čim več.

Slika 6: Turnir v Avstriji (otroci od 8 do 10 let)



Vir: Hahn 2011

UDELEŽBA NA MEDNARODNIH TURNIRJIH

Nogometna šola NK Roma se je v zimskem času udeležila osmih turnirjev, ki so potekali doma in v sosednji Avstriji.

Na turnir v Leibnitz so najprej šli otroci od 8 – 10 let. Med osmimi ekipami so zasedli 2. mesto.

1. mesto: NK Wildon (AUS)
2. mesto: NK Roma (SLO)
3. mesto: NK Maribora (SLO)

Isti dan je prav tako potekal turnir za otroke od 10 – 12 let. Na turnirju je bilo 7 ekip. Naši nogometaši so zasedli odlično 3. mesto.

1. mesto: NK Wildon (AUS)
2. mesto: NK Maribor (SLO)
3. mesto: NK Roma (SLO)

NOGOMETNA ŠOLA V PRVENSTVU MNZ MURSKA SOBOTA

Nogometna šola je vključena v MNZ Murska Sobota, kjer tekmuje s tremi selekcijami, in sicer U-6 (v jesenskem delu na 1. mestu), U-10 (2. mesto) in U-12 (5. mesto).

TURNIR U-10 V STRADNU

Na tem turnirju je sodelovalo 8 ekip. V finalu smo se pomerili z ekipo NK Pohorje, kjer smo nesrečno in po loteriji izgubili po streljanju sedemmetrovk. Rezultat je bil 3:2.

1. mesto: NK Pohorje (SLO)
2. mesto: NK Roma (SLO)
3. mesto: NK Wolfsberg (AUS)

TURNIR U-12 V FELDBACHU

Na zgoraj omenjenem turnirju je sodelovalo 8 ekip, med katerimi smo zasedli 5. mesto. Na tem turnirju smo imeli tudi najboljšega strelca, ki je dosegel 12 golov, in sicer je to DANIJEL GREBENAR.

TURNIR U-12 V GLEISDORFU

Na turnirju je sodelovalo 8 ekip. Na tem turnirju nas niti ena ekipa ni porazila in na koncu smo osvojili 1. mesto.

1. mesto: NK Roma (SLO)
2. mesto: NK St. Ruprecht (AUS)
3. mesto: NK Gleisdorf (AUS)

Zlatko Hahn
urednik

**Slika 7: Najboljši strelec
na turnirju v Avstriji**



Vir: Hahn 2011

**Slika 8: Najboljši vratar
na turnirju v Avstriji**



Vir: Hahn 2011

U 6

TABELA 3. SKUPINE PO 3. TURNIRJU:

1. ROMA	6	4	0	2	25:25	12
2. GANČANI	6	3	0	3	26:24	9
3. RAKIČAN	6	2	0	4	23:25	6

U 12**KONČNA LESTVICE SKUPINE - B - JESEN - 2010 / 2011:**

1. VERŽEJ I.	7 7 0 0	128:6	21
2. MURA 05 II.	7 6 0 1	99:9	18
3. ŽNK POMURJE	7 5 0 2	43:36	15
4. GANČANI.	7 4 0 3	51:42	12
5. ROMA	7 3 0 4	36:34	9
6. ND BELTINCI	7 2 0 5	19:82	6

U 10**TABELA 2. SKUPINE PO 4. TURNIRJU:**

1. CANKOVA	12 6 6 2	14:3	24
2. ROMA	12 6 3 3	15:11	21
3. ŠKN RADGONA	12 2 4 4	9:15	10
4. TROM. - GORIČ.	12 2 3 7	10:19	9

NOGOMETNA ŠOLA

V NK Roma že vrsto let dajemo velik poudarek na delo z mladimi nogometaši. Tako smo že v preteklosti nastopali na raznih turnirjih doma in v tujini. V okviru našega ESS projekta pa je to delo postalo še bolj kakovostno, kajti zaposleni smo kar štirje trenerji, ki svoje bogato znanje in izkušnje prenašamo na otroke. Treniranje otrok zahteva veliko truda, kajti vsako vajo je potrebno otrokom praktično prikazati, da jo bolje razumejo in lažje izvajajo. Otroci so velikokrat pridni, velikokrat pa muhasti, zato moraš biti pripravljen na vse situacije. Moraš biti njihov prijatelj, pri tem pa ne smeš izgubiti avtoritete, kar velikokrat ni lahko. Otrok mora dobiti občutek, da napreduje v znanju, da je spoštovan, sam pa mora spoštovati trenerje in soigralce.

V naši nogometni šoli je aktivnih okoli trideset otrok. Ta številka se v poletnih mesecih nekoliko poveča, kajti takrat so nekateri otroci, ki živijo v tujini ali pa v drugih krajih, ponavadi na

počitnicah v našem naselju. Tudi na raznih turnirjih nastopajo za nas otroci, ki drugače igrajo v drugih klubih in se nam pridružijo ob takih priložnostih. Ta številka bi lahko bila veliko večja, kajti veliko otrok je izrazilo željo, da bi trenirali z nami, vendar obstaja problem zaradi oddaljenosti in s tem prihoda na treninge.

Treniramo na igrišču NK Roma v Vanča vasi, v zimskem času pa v telovadnici OŠ Tišina in SPTŠ v Murski Soboti.

Moramo pa se pohvaliti, da so v nogometno šolo vključeni tudi trije neromski otroci, ki zelo zavzeto trenirajo in se redno udeležujejo treningov. Tudi njihovi starši so

zelo zadovoljni, tako da smo lahko zelo ponosni. Starši so nam povedali, da so bili v začetku zelo skeptični, kako se bo vse skupaj odvijalo, danes pa jim ni žal, da so svoje otroke pripeljali v romsko vas. Otroci so se hitro vživeli v novo sredino in se počutijo, kot da bi bili tukaj že nekaj let. Želimo si, da bi privabili še več neromskih otrok v našo šolo in tako pokazali širši družbi, da je sožitje z večinskim prebivalstvom povsem normalno. Na enem od turnirjev sta za nas nastopala še dva druga neromska otroka, in sicer eden iz sosednjih Gederovcev, eden pa je otrok hrvaških staršev, ki živijo v avstrijskem Gradcu in imajo kar nekaj prijateljev v našem romskem naselju.

V okviru nogometne šole delujejo tri selekcije in sicer U-6, U-10 in U-12. Vse tri so vključene v redno tekmovanje v okviru MNZ Murska Sobota, kjer dosegamo lepe rezultate. Ko se konča nogometna sezona, pa se udeležujemo turnirjev doma in v sosednji Avstriji. Tako smo v zimskem času nastopili na dvoranskih turnirjih z ekipo U-6 v Apačah v okviru tekmovanja NZS "Rad igram nogomet", ekipa U-10 je prav tako nastopila na istem turnirju v Apačah ter na štirih turnirjih v sosednji Avstriji, čaka pa jo še turnir v Radencih, ekipa U-12 pa je nastopila na štirih turnirjih v Avstriji in na turnirju v Radencih. Na vseh turnirjih smo dosegli lepe rezultate in se prikazali v lepi luči. Pridobili smo simpatije gledalcev in spoznali veliko novih prijateljev.

Želimo si, da bi v mesecu juniju organizirali velik mednarodni turnir v našem naselju in nam je že nekaj ekip obljubilo sodelovanje. Pričakujemo, da se bo turnirja udeležilo od 16-20 ekip iz Slovenije in tujine v kategoriji U-10 in U-12. To bo velika priložnost za promocijo romske skupnosti in tudi samega projekta, kajti na turnir nameravamo povabiti tako lokalne, kakor tudi državne medije.

Če želiš biti dober trener, se moraš nenehno izobraževati, saj je to edini način, da slediš nogometnim trendom. Vsi trenerji v nogometni šoli že imamo trenerske licence UEFA C in B. Sam

sem se letos vpisal na šolanje za pridobitev licence UEFA A, ki bo potekalo v Ljubljani, trije trenerji, ki so jeseni lani uspešno končali šolanje za trenerja UEFA C, pa se bodo vpisali na šolanje za pridobitev licence UEFA B, ki bo potekalo letos jeseni v Filovcih. Organiziral sem že nekaj internih predavanj, 5. februarja pa smo se vsi trenerji udeležili obveznega letnega licenčnega seminarja v Beltincih, ki ga organizira območna trenerska organizacija.

Zavedamo se, da vsi otroci niso enako talentirani, vendar v naši nogometni šoli nudimo možnost vsem otrokom, da se pravilno telesno razvijajo, ne glede na njihove sposobnosti. Otroci preko športa pridobivajo delovne navade, postanejo bolj odgovorni in se lažje vključujejo v družbo. Zaradi hitrega tempa življenja imajo starši vse manj časa, zato obstaja velika nevarnost, da otroci zaidejo na stranpota. Pri otrocih, ki se ukvarjajo s športom, je te nevarnosti nekoliko manj, zato vabim vse starše in otroke, ki so zainteresirani, da se vključijo v našo nogometno šolo, ne glede na starost, spol, telesne sposobnosti ali narodnosti, kajti pri nas so vsi enaki.

Konstantin Friedreich – Andrija
koordinator nogometne šole

NAŠE DELO V NOGOMETNI ŠOLI

V nogometno šolo smo vključeni štirje trenerji, in sicer SLAVKO CENER, IVAN CENER, DANIJEL KOVAČ in SIMON BARANJA.

Največ izkušenj kot trener ima Slavko Cener (med drugim tudi romski svetnik), kajti izpit za trenerja C licence je opravil že pred 20 leti. Pred nekaj leti pa je svoje športno znanje izpopolnil, saj je opravil tudi izpit B licence.

Ivan Cener, Danijel Kovač in Simon Baranja že vrsto let delujejo na športnem področju, še posebej se lahko pohvalijo z izredno dobrim nogometnim znanjem. Oktobra lani so tudi uspešno opravili izpit za trenerja C licence. Z nogometom se ukvarjajo že od malih nog, svoje izkušnje, ki so si jih pridobili v raznih priznanih nogometnih klubih, pa sedaj prenašajo na otroke, ki so vključeni v nogometno šolo.

V nogometno šolo je trenutno vključenih več kot trideset otrok, na kar smo zelo ponosni, kajti veliko število otrok so dober pokazatelj kvalitetnih treningov. Od septembra, ko se je nogometna šola kot obšolska dejavnost vključila v ta projekt,

pa je delo postalo še zahtevnejše in odgovornejše.

V dopoldanskem času se ponavadi pripravljamo na popoldanske treninge, kajti imamo več selekcij. Otroci so razdeljeni po kategorijah, priprava treningov pa poteka za vsako skupino posebej.

Naše delo nas zelo veseli, upamo, da bomo pridobili še več otrok. Ob tej priložnosti bi se tudi radi zahvalili vsem otrokom, ki vedno poskrbijo za pozitivno atmosfero. Hkrati iskrene čestitke za izredno dobre rezultate na prvenstvih in mednarodnih turnirjih. Le tako naprej!

Naš moto se glasi: LE S KVALITETNIMI NOGOMETNIMI TRENINGI POSTANEŠ USPEŠEN IGRALEC.

**Slavko Cener, Danijel Kovač,
Simon Baranja, Ivan Cener**
trenerji nogometne šole

IZ NK ROMA V SLOVITI DUNAJSKI KLUB SK RAPID

V nogometnem klubu Roma se lahko pohvalimo s svojim delom z mlajšo selekcijo, kajti pred kratkim je iz NK Roma v dunajski SK Rapid odšel komaj 10-letni Chris Cener. Želimo mu veliko športnih uspehov!

Slika 9: Igralci SK RAPID



Vir: www.rapid.com 2011

Slika 10: Ekipa



Vir: Hahn 2011

Slika 11: Ekipa



Vir: Hahn 2011

Slika 12: Veselje ob zmagi



Vir: Hahn 2011

**Slika 13: 1. mesto na turnirju
v Avstriji (ekipa U-10)**



Vir: Hahn 2011

**Slika 14: 1. mesto na turnirju
v Avstriji (ekipa U-10)**



Vir: Hahn 2011

**Slika 15: 1. mesto na turnirju
v Avstriji (ekipa U-12)**



Vir: Hahn 2011

Slika 16: *Veselje ob zadetku*



Vir: *Hahn 2011*

Slika 17: *Tekma*



Vir: *Hahn 2011*

Slika 18: *Tekma*



Vir: *Hahn 2011*

Slika 19: *Osvojeni pokali*



Vir: *Hahn 2011*

Slika 20: *Zabava*



Vir: *Hahn 2011*

Slika 21: *Zabava*



Vir: *Hahn 2011*

KOORDINACIJA PROJEKTA IN DRUGE PROJEKTNE AKTIVNOSTI INŠTITUTA ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA

Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) je kot koordinator odgovoren za uspešno in kakovostno izvedbo projekta. Ta s svojo vsebinsko obsežnostjo, kompleksnostjo in raznolikostjo predstavlja veliko priložnost, da v njegovem okviru INV prikaže nove, inovativne in inkluzivne pristope pri raziskovanju pestre palete socialnih aspektov romske tematike v Sloveniji. V okviru projekta bomo prispevali k dvigu socialnega in kulturnega kapitala tako, da bomo ohranili in nadgradili vse tiste programe, ki so v preteklih letih obrodili sadove na področju izobraževanja, ohranjanja kulturne dediščine in romskega jezika. Dodali pa bomo še nekaj novih, inovativnih pristopov na področju vzgoje in izobraževanja, ki bodo doprinesli k dvigu izobrazbene ravni romskega prebivalstva. Proces izobraževanja povečuje socialno mrežo, široka socialna mreža (družbene vezi in omrežja) pa omogoča integracijo pripadnikov romske skupnosti v širšo družbo. Na INV si prizadevamo, da si z delom ustvarjamo zaupanje romske skupnosti v Sloveniji in širše, kar pojmujemo za eno od pomembnejših dodanih vrednosti projekta. Poleg tega z našim delom ustvarjamo strokovno in operativno podlago tudi za

nadaljnje raziskovanje omenjenih tematik ter izvajanje praktičnih aktivnosti po formalnem izteku izvajanja projekta.

V skladu z obsežnostjo in raznolikostjo projektnih aktivnosti je na strani INV skupina sodelavcev po strokovni plati tudi pestre sestave. Naše delo bi bilo prav gotovo zelo oteženo, če na inštitutu ne bi imeli že dolgoletne tradicije raziskovanja romske tematike in ekipe predanih sodelavcev z inovativnimi raziskovalnimi vizijami. V projektni skupini INV je že od samega začetka izvajanja projekta prisotna velika dinamika in intenzivnost dela, ki jo prinaša finančno, administrativno in seveda tudi vsebinsko koordiniranje projekta. Pri tem vzdržujemo vsakodnevne stike tako z romskim prebivalstvom »na terenu« na eni strani ter našimi strokovnimi partnerji na drugi. S tem ohranjamo pravo ravnovesje pri vpetosti med družbenimi dinamikami v romski skupnosti in delom znotraj raziskovalnih institucij.

Na INV izvajamo naslednje projektne aktivnosti: zbiranje in analiziranje podatkov o do sedaj izvedenih projektih ter opravljenem delu na področju izobraževanja Romov; zbiranje in analiziranje sodobnih ter zgodovinskih demografskih podatkov o romskem prebivalstvu v Sloveniji, s poudarkom na šoloobvezni populaciji; evalvacija in analiza poteka izvajanja učne pomoči; vzpostavljanje mednarodnih stikov s tujimi priznanimi strokovnjaki na področju romske tematike. Poleg omenjenega smo v preteklih mesecih po Sloveniji obiskali vse partnerske osnovne in srednje šole ter vrtce z namenom določitve poteka ter načina nadaljnega skupnega dela. S

promoviranjem projektnih aktivnosti v različnih oblikah (projektne knjiga, projektne spletna stran, predstavljanje projekta v medijih ter na seminarjih) redno predstavljamo projekt strokovni in širši javnosti.

V imenu projektne ekipe INV pripravil **dr. Janez Pirc**

Slika 22: dr. Miran Komac, vodja projekta



Vir: INV 2011

Slika 23: dr. Igor Lukšič, minister za šolstvo in šport



Vir: INV 2011

AKTIVNOSTI PEDAGOŠKEGA INŠTITUTA V OKVIRU PROJEKTA

Pedagoški inštitut je pri projektu *Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti* odgovoren za izvedbo aktivnosti, ki se nanašajo na področje predšolske vzgoje. Doslej znani rezultati raziskav po svetu jasno dokazujejo, da lahko kakovostno organizirana predšolska vzgoja bistveno vpliva na kvaliteto življenja posameznika v sedanjosti in prihodnosti. Raziskave hkrati dokazujejo, da kakovostno organizirana predšolska vzgoja vpliva na boljše zdravje, višjo socialno varnost, izobrazbeni nivo in enakost posameznikov v družbi. Ti učinki še posebej veljajo za otroke ogroženih skupin, med katere v našem primeru romski otroci zanesljivo sodijo.

Naše aktivnosti smo oblikovali v tri sklope, znotraj katerih bomo skupaj s projektnimi partnerji izvajali različne aktivnosti za dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti.

V okviru sklopa *Zagovorništvo, informiranje in osveščanje strokovne in laične javnosti* izvajamo dve aktivnosti, in sicer usposabljanje izvajalcev aktivnosti za informiranje romskih staršev o pomenu predšolske vzgoje, znanja in

izobraževanja. Eno od usposabljanj je že bilo izvedeno decembra 2010 v Murski Soboti, v mesecu marcu pa bo isto usposabljanje izvedeno tudi za izvajalce aktivnosti, ki prihajajo z Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Druga aktivnost v okviru prvega sklopa se nanaša na prepoznavanje in premagovanje predsodkov in stereotipov, s katerimi se bodo izvajalci načrtovanih aktivnosti pri svojem delu srečevali. Da bodo znali predsodke in stereotipe preoblikovati na ustrezen način, bodo v procesu usposabljanja senzibilizirani za soustvarjanje medkulturnega okolja in za specifične potrebe romskih otrok, kako pristopati k učenju teh otrok in k sodelovanju z njihovimi starši s spoštovanjem. Spoznali bodo strategije individualiziranih in diferenciranih pristopov k poučevanju. Osnovo teh pedagoških pristopov bomo gradili na »na otroka osredinjenih pristopih«, ki hkrati omogočajo uresničevanje pristopov, ki temeljijo na otrokovih pravicah.

Drugi sklop aktivnosti smo poimenovali *Razvoj in izvajanje različnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela za predšolske otroke in njihove družine ter otroke, ki vstopajo v šolo, in njihove družine*, v okviru katerega se bodo izvajale naslednje aktivnosti:

Spoznavno-animacijski dnevi v vrtcu, katerih namen je vzpostavitev vezi med posameznimi vrtci in bližnjimi romskimi naselji oziroma družinami s predšolskimi otroki. Dejavnosti bodo vplivale na oblikovanje zaupanja staršev

do institucije, kar naj bi posledično vplivalo na njihove odločitve za vključitev otrok v vrtec. Sodelujoči vrtci bodo skozi celo šolsko leto organizirali dejavnosti, ki bodo namenjene otrokom in njihovim staršem z namenom lajšanja vstopa v vrtec. Program bo vključeval aktivnosti, namenjene predstavitvi dela v vrtcu, vzpostavitvi osebnega stika med vrtcem, starši in otroki, izgradnji medsebojnega zaupanja ter osveščanju staršev o pomenu zgodnjega učenja za nadaljnji razvoj in uspeh v življenju. Vključeval bo dejavnosti informiranja, ogleda in obiske vrtca, obiske na domu, prireditve, delavnice za otroke in starše, izposojno igrač in knjig. V izvedbo programa bodo vrtci vključili tudi izobražene Rome iz posameznega lokalnega okolja, ki bodo s svojimi izkušnjami predstavljali pomen učenja in izobraževanja za uspeh posameznika. Vsaj del teh dejavnosti bo vključeval tudi druge starše in otroke.

Spoznavno animacijski dnevi v osnovni šoli bodo namenjeni staršem in otrokom, ki bodo svojega otroka vpisali v šolo. Dejavnosti bodo organizirane po podobnem principu kot v vrtcu, namenjene pa bodo tudi sodelovanju med starši, vrtcem in šolo pri prehodu otrok iz vrtca v šolo. Vse te dejavnosti bodo ponujene tudi drugim otrokom in staršem, ki niso vključeni v vrtce v posameznem okolju.

V okviru spoznavno-animacijskih dnevov bo nastala publikacija s primeri dobre prakse za zagotavljanje tranzicije iz družine v vrtec ali šolo ter iz vrtca v šolo.

Dejavnosti v vrtcu za otroke, ki niso vključeni v vrtec in njihove starše bodo organizirane v obliki celoletnega programa. Dobrodošli so tudi tisti otroci, ki se s pomočjo tega programa pripravljajo na vstop v vrtec. Program bo vključeval izvajanje ustvarjalnih delavnic, plesnih delavnic, ure pravljic ipd. Poleg dejavnosti, v katere bodo vključeni otroci, bodo v istem času potekale tudi dejavnosti za opolnomočenje staršev pri njihovi starševski vlogi v podporo otrokovemu razvoju. Starši bodo ob vsakokratnem srečanju prejeli

gradiva in navodila za dejavnosti, ki jih lahko izvajajo s svojimi otroki do prihodnjega srečanja. Ves čas izvajanja dejavnosti bo nastajala tudi brošura z metodičnimi izhodišči krajšega predšolskega programa za romske otroke s primeri dobre prakse.

Oblikovanje in uvajanje kulturno in jezikovno primernih didaktičnih sredstev: na področju usvajanja jezika se starši, vzgojitelji in učitelji srečujejo s pomanjkanjem ustreznega didaktičnega gradiva, ki bi mlajšim otrokom omogočal izkušnje v maternem jeziku in jeziku, s katerim se otrok sreča ob vključevanju v institucijo. Ob tem se srečujemo še s pomanjkanjem didaktičnega materiala, ki bi bil blizu otrokovim izkušnjam iz njegovega vsakodnevnega življenja v romski družini oziroma naselju. V okviru te aktivnosti želimo spodbuditi predbralne dejavnosti na nivoju vrtca in v domačem okolju, zato smo izbrali slikanice mednarodne organizacije ISSA (International Step by Step Association), ki kot mednarodna organizacija promovira in spodbuja razvoj izobraževanja za vse ter si prizadeva za kulturno in razvojno primerno prakso. Omenjene slikanice omogočajo izkušnje v maternem jeziku in jeziku, s katerim se otrok sreča ob vključevanju v institucijo ter so blizu njegovemu vsakdanjemu življenju v družini oziroma naselju. Slikanice smo že prevedli v slovenski jezik in v prekmursko romščino, prevedene pa bodo tudi v dolensko različico romščine, tako da bodo nastale trijezične slikanice. Slikanice bodo razdeljene v 3 sklope (za otroke v starosti 2-3 let, 4-5 let in 6-8 let), k vsakemu sklopu pa bo dodan še priročnik za uporabo slikanic za vzgojitelje in neprofesionalne uporabnike ter trijezični slikovni slovarčki z osnovnim besediščem za razumevanje besedil v slikanicah ter vsakdanjo komunikacijo. Oblikovana bo tudi prekmursko-romska slovnica.

V okviru aktivnosti Učenje drugega jezika in dvojezičnost v vrtcu bomo usposabljali vzgojitelje za spodbujanje večjezičnega razvoja v večkulturnem okolju vrtca. Pozornost bomo namenili učnim strategijam in ustvarjanju ustreznega učnega

okolja za učenje na tem področju. Posebno pozornost bomo namenili tudi predbralnim in predopismenjevalnim spretnostim. V programe usposabljanja bomo vključili tudi romske pomočnike, v procesu implementacije in evalvacije prenosa v prakso pa bomo za potrebe priročnika zbrali in izbrali tudi primere dobre prakse.

Tretji sklop je namenjen *programom za opolnomočenje romskih družin pri vzgojnem delu in spodbujanju otrokovega razvoja*, v okviru katerih bomo na osnovi sodobnih znanstvenih ugotovitev o pomenu zgodnjih in kakovostnih spodbud za otrokov razvoj v ogroženih družinah z gradivi, ki bodo nudili primere za krepitev in nudenje učnih izkušenj v domačem okolju, vplivali na spreminjanje domačega okolja za dojenčke in malčke (0-3 leta) ter starejše predšolske otroke (3-6 let). Staršem bomo ponudili informacije in gradiva, ki so jim v pomoč pri skrbi za otrokovo zdravje in razvoj. Gradiva bodo prilagojena njihovi možnosti uporabe in dopolnjene z rednimi srečanji z usposobljenimi animatorji, ki bodo skrbeli za ustrezno razlago in spremljanje učinkov. V okviru te aktivnosti smo oblikovali osnutke gradiv za otroke v starosti od 3-6 let, v teku je priprava osnutkov gradiv za otroke v starosti od 0-3 let. Tudi v okviru tega sklopa bo nastal priročnik s primeri dobre prakse za starše in priročnik s primeri dobre prakse za vzgojitelje.

INDIJA – JEZIKOVNA PRAVLJICA

“Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti” je projekt, ki strmi tudi k ohranjanju in nadgrajevanju programov, ki so v preteklih letih obrodili sadove na področju izobraževanja, ohranjanja kulturne dediščine in romskega jezika.

Romski jezik ali *romani čhib* je jezik indijskih nomadskih plemen, ki so v slovenskem prostoru znani pod imenom Romi ali Cigani. Številne jezikoslovne raziskave so pokazale, da je prvotna domovina pripadnikov romske skupnosti, ki so se po Evropi naselili v 14. stoletju, Indija. Kljub temu, da pozna današnja romščina 950 – 1370 dialektov, so znanstveniki, ki delujejo na področju romskega jezikoslovja, odkrili, da je romski jezik v osnovi enoten in da je soroden s sanskritom in hindijščino, ki je eden izmed uradnih jezikov Indije.

V okviru 6. internacionalnega festivala indijskih pisateljev, katerega slogan je bil *VASUDHAIVA KUTUMBAKAM* (cel svet je velika družina), potekal pa je 4. in 5. decembra v mestu Chennai (glavno mesto južnoindijske države Tamilnadu), je Stella Maris College (Oddelek za hindi jezik) v sodelovanju z Indijsko interkontinentalno kulturno organizacijo “Chandigarh” in Tamilnadu Hindi Sahitya akademijo organiziral strokovni seminar o romskem jeziku, literaturi in kulturi. Seminar je bil namenjen spoznavanju in analiziranju jezikovnih značilnosti romskega jezika po svetu, primerjavi le-tega s hindijščino ter predstavitvi raznih romskih organizacij, ki delujejo na področju promoviranja romske kulture.

Sama sem v okviru seminarja predstavila prispevek z naslovom “Jezikovne značilnosti prekmurske romščine v kontekstu južnocentralnih dialektov romskega jezika”. V njem sem se še posebej osredotočila na pomen poznavanja materne jezika kot predpogoj za uspešno delo v izobraževanju Romov. Prispevek bo objavljen v eni izmed indijskih revij. V svojem govoru sem se osredotočila tudi na promoviranje projekta “Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih,

kjer živijo predstavniki romske skupnosti” ter v njem poudarila financiranje s strani Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport.

Znanje, pridobljeno na strokovnem seminarju in deljenje izkušenj z ostalimi organizacijami, s katerimi sem vzpostavila stik, ima visoko dodano vrednost pri nadaljnjem delu na projektu. Za potrebe kvalitetnega oblikovanja in uvajanja kulturno in jezikovno primernih didaktičnih sredstev (trijezične slikanice – slovenščina, prekmurska in dolenska romščina, slovensko-romski slikovni slovarčki, prekmursko-romska slovnica) je bila udeležba na takšnem redkem strokovnem srečanju s področja romskega jezika več kot koristna.

Spoznavanje pristne hindijščine, ki je zelo podobna romskemu jeziku, dodatna znanja o romskem jeziku, ki bodo služila za spodbujanje predbralnih in predopismenjevalnih spretnosti v otrokovem maternem jeziku ter uvajanju v drugi jezik, izmenjava izkušenj ter številnih kontaktov za morebitno kasnejše sodelovanje in nenazadnje promocija tako pomembnega projekta za romsko skupnost v Sloveniji so primeri, ki kažejo na to, da je bilo ob dani priložnosti za potrebe uresničevanja zadanih ciljev v projektu več kot dobrodošlo, da spoznam vsaj delček svoje pradomovine.

Samanta Baranja

raziskovalka na Pedagoškem inštitutu in članica RAK-a

Slika 24: Univerza v Madrasu -
ena izmed sedmih čudežev Indije



Vir: Friedreich 2010

Slika 25: Revnejši
predel Chennaia



Vir: Friedreich 2010

Slika 26: Obisk
hinduističnih templjev



Vir: Rudaš 2010

Slika 27: Glavni organizatorji 6. srečanja
indijskih pisateljev



Vir: Baranja 2010

PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI V DNEVNEM CENTRU BREZJE

Romi so izključeni na vseh področjih življenja, a morda nikjer s tako škodljivimi posledicami kot na področju izobraževanja, zato je izboljššan pristop do znanja in veščin ključnega pomena za napredovanje romske skupnosti. In Dnevni center Brezje je ravno to – prostor, ki omogoča pridobivanje novih znanj in veščin romskim otrokom in njihovim staršem. Izvajati smo ga pričeli pred dvema letoma, vključitev v projekt »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« pa nam je omogočil nadaljevanje in obogatitev programa, v katerega se vključuje preko 50 romskih otrok.

Dnevni center Brezje poteka v romskem naselju Brezje, in sicer vsak dan od ponedeljka do petka od 13.30 do 17. ure. Bistvo programa je vzpostavljanje vsakodnevnega kvalitetnega stika med otroki in izvajalci programa – strokovnimi delavci in prostovoljci – ter organiziranje različnih aktivnosti, ki so usmerjene predvsem v podporo in krepitev moči, višanje socialnega, kulturnega in človeškega kapitala, pridobivanje pozitivnih izkušenj in izgradnji pozitivne samopodobe. V ta namen organiziramo različne skupinske aktivnosti, in sicer socialne in ustvarjalne delavnice, delavnice o človekovih pravicah po metodi Sveta Evrope KOMPAS, sprostilne delavnice, plesne in glasbene delavnice, taborniške veščine, družabne in športne igre. Vsak dan pomemben del programa namenimo tudi učni pomoči, domačim nalogam in učenju slovenščine, ki bistveno pripomorejo k temu, da se otroci lažje vključujejo tudi v šolski sistem.

Kontinuirano in strokovno delo z romskimi otroki je prineslo številne spremembe in napredek, predvsem zelo velik napredek na odnosnem nivoju, saj so otroci izboljšali socialne veščine, kar se kaže v uspešnejšem reševanju konfliktov,

uspešnejšem izražanju potreb in čustev, izboljšali so fino motoriko, učitelji in svetovalni delavci, s katerimi sodelujemo, pa so pri nekaterih otrocih zaznali tudi pomemben napredek v šoli.

Dnevni center Brezje je bil že večkrat izpostavljen kot primer dobre prakse, zaradi česar smo se odločili, da rezultate nadgradimo v tej smeri, da širimo aktivnosti v ostala romska naselja v Mestni občini Novo mesto. Tako bo v okviru projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« podoben center nastal tudi v romskem naselju Šmihel, s poudarkom na vključevanju predšolskih otrok. V romskem naselju Šmihel namreč noben otrok ni vključen v predšolsko vzgojo, vse raziskave in izkušnje pa kažejo na pomembnost le-te pri odpravljanju socialnih in kulturnih neenakosti družbeno izključenih skupin pri vključevanju v šolski sistem in širše družbeno okolje.

Andreja Luštek
Koordinatorica programa

PROJEKTNE AKTIVNOSTI GEODETSKEGA INŠTITUTA

Geodetski inštitut je pri projektu »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« zadolžen za 6 nalog oz. ukrepov znotraj Aktivnosti 2. Najprej smo se lotili prostorske analize in tematskega kartiranja romske poselitve. Podatke o naseljih z romskim prebivalstvom bomo locirali v prostor in jih kartografsko prikazali na različne načine in v različnih merilih. Uporabili in medsebojno primerjali bomo sodobna in arhivska fotogrametrična gradiva in na tak način ugotovili do kakšnih sprememb je prišlo v časovnem razvoju določenega naselja. Klasificirali in kartirali bomo tudi dejansko stopnjo in možnost legalizacije ter infrastrukturno opremljenost naselij z romskim prebivalstvom in nakazali perspektive reševanja prostorskih problemov. Kartografsko bomo prikazali urejenost formalno – pravnih, prostorskih in bivanjskih razmer v romskih naseljih.

Sledila bo demografska analiza in tematsko kartiranje romske poselitve. Zbrali bomo razpršene demografske vire, jih geolocirali in kartografsko upodobili v različnih merilih. Kartiranje se bo osredotočilo predvsem na šoloobvezne otroke in mladino, za določena naselja pa bomo kartografsko upodobili demografske značilnosti celotne romske populacije. Tematsko bomo prikazali število prebivalstva, starost, spol, izobrazbo, zaposlitev in ostale značilnosti, ki opredeljujejo prebivalstveno strukturo romske populacije. Posebej bomo upodobili stopnjo vključenosti otrok v vrtce, osnovne, srednje in visoke šole.

Nadalje se bomo lotili prostorske analize in dostopnosti lokacij obstoječih vzgojno – izobraževalnih, kulturnih, športnih in drugih objektov. V tem delu bomo za pomoč pri kartiranju uporabili prostorske in geodetske nepremičninske podatke, DTK 5, pa tudi fotogrametrične posnetke in digitalni ortofoto, s katerimi bomo identificirali športna in otroška igrišča. Za vsak objekt bomo izvedli analizo lokacije in dostopnosti.

Tem trem ukrepom bo sledila izdelava detaljne prostorske dokumentacije naselij z romskim prebivalstvom s širšo okolico, ki bo večnamenskega pomena tako za sam projekt kot tudi za nadaljnje urejanje problematike naselij z romskim prebivalstvom. Dokumentacija bo izhodišče za prostorsko planiranje, legalizacijo naselij, analizo primernosti okolja in objektov za različne dejavnosti, ureditev sobivanja z okoliškim prebivalstvom ter za nadaljnje spremljanje razvoja naselij. Za ta ukrep bomo pridobili najnovejše obstoječe podatke aerosnemanj in izdelali metrično prostorsko dokumentacijo, ki bo vključevala naravno okolje, infrastrukturne objekte, prometnice in sosednja naselja, kjer so vzgojno – izobraževalni in drugi objekti. Najnovejše podatke bomo primerjali s starejšimi in ugotavljali časovne in prostorske spremembe.

Sledila bo analiza nepremičnin, infrastrukture in topografije naselij z romskim prebivalstvom, kjer bomo natančno analizirali lastnosti obstoječega stanja okolja v romskih naseljih in njihovi širši okolici. V tej fazi bomo pridobili obstoječe geodetske podatke o gospodarski javni infrastrukturi, nepremičninah, zemljiškem katastru, katastru stavb, popisu in vrednotenju nepremičnin in topografiji in jih primerjali z vektorskimi podatki iz obstoječih

aerosnemanj. Analizi bo sledila klasifikacija in tematsko kartiranje nepremičninskih, infrastrukturnih in topografskih lastnosti naselij in njihove neposredne okolice. Prikazali bomo tudi perspektive reševanja prostorskih problemov.

Zadnji ukrep se bo naslonil na določitev potencialnih lokacij bodočih vzgojno – izobraževalnih, kulturnih, športnih in drugih objektov ter izdelavo simulacije morebitnega razvoja izbranih naselij z romskim prebivalstvom. Lokacije za različne dejavnosti romskih otrok bomo določili na takšen način, da bodo le – ti bolj vključeni v vzgojno – izobraževalni sistem, v pomoč pa nam bodo vse opravljene analize iz predhodnih ukrepov. Za potencialne lokacije bomo opravili GIS analizo, klasifikacijo in kartiranje. Izbirali bomo med obstoječimi in bodočimi objekti, primerjali lokacije uporabnikov (otroci) glede na lokacijo izvajalcev (učitelji, svetovalci, socialni delavci, romski pomočniki), prikazali dostopnost in oddaljenost objektov ter izdelali načrt varnih poti za dnevno migriranje otrok. Na koncu bomo izdelali simulacijo morebitnega razvoja primerov izbranih naselij z romskim prebivalstvom v obliki tridimenzionalnega modela.

Na koncu bomo imeli v rokah pregleden tematski atlas vseh naselij z romskim prebivalstvom, ki bo sestavljen iz štirih delov: prostorski, demografski, vzgojno – izobraževalni (sedanje in bodoče stanje) in nepremičninski (topografija in

infrastruktura naselij). Atlas bo izdelan v vsaj dveh nivojih detalja in zajemal vsaj tri časovne prereze. V prostorskem, demografskem in vzgojno – izobraževalnem delu atlasa za sedanje stanje bomo izdelali vsaj deset različnih tematskih kart, atlas se bo ponašal tudi z najmanj stotimi topografskimi in infrastrukturnimi načrti naselij, izdelanih pa bo tudi sto kart primernosti lokacij ter dostopnosti in oddaljenosti objektov, ki bodo v prihodnje služili vzgojno – izobraževalnim procesom za romsko populacijo.

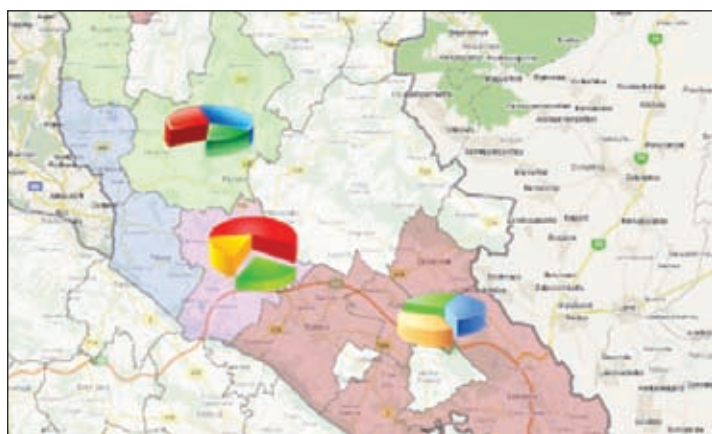
Dosedanje aktivnosti so se usmerjale v določitev splošnih smernic razvoja atlasa in se osredotočale na različne ukrepe za katere smo zadolženi. Opravili smo generalni pregled stanja, izvedli priprave in načrtali potek projektnih del. Zbrali, pregledali, shematsko uredili in analizirali smo različne vire, literaturo in podatke in ocenili ter določili njihovo primernost in uporabnost za tematske kartografske prikaze. Nadalje smo se lotili priprave shematske in vsebinske strukture koncepta tematskega atlasa. Konceptualno smo razdelali vsebino in določili štiri, že prej omenjene, tematske sklope. Sledila je določitev časovnih in prostorskih enot kartografskih prikazov ter tip in način prikazov. Koncept je bil tako končan, za posamezne sklope pa smo že izdelali konkretne testne tematske karte, ki zajemajo in prikazujejo dejanske podatke o romski populaciji. Za detajlnejšo analizo smo zbrali prostorske podatke za romska naselja Hudeje, Žabjek – Brezje in Pušča, na podlagi katerih smo določali različne možnosti kartografskih prikazov. Za romsko naselje Žabjek – Brezje smo za pokušino interaktivno upodobili prostorske spremembe med letom 2000 in 2009. Dinamično pa smo prikazali tudi romsko naselje Hudeje, in sicer v obliki kratkega filma, ki zajema prikaz lokacije naselja, njegovega razvoja, tridimenzionalne objekte in ceste ter lokacijo bodočega večnamenskega prostora. Izdelan koncept in primeri tematskih kart nam bodo služili za nadaljnji razvoj in oblikovanje celostne strukture in podobe tematskega atlasa romskih naselij.

Slika 28: Kartografski prikaz rednih naselij znotraj katerih se nahajajo romska naselja



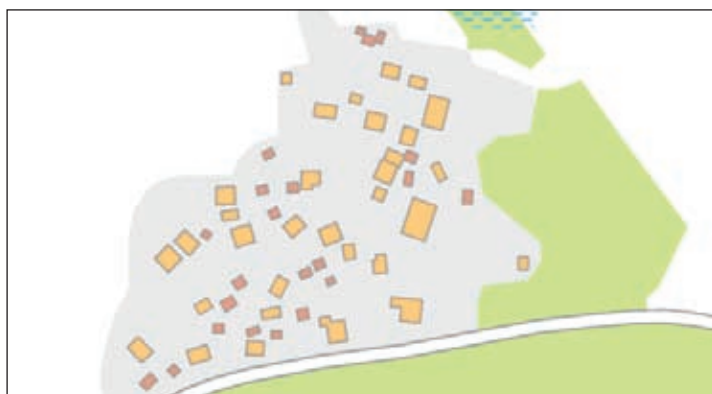
Vir: Geodetski inštitut 2011

Slika 29: Primer tematskega kartografskega prikaza občin Pomurske statistične regije z romskim prebivalstvom glede na njihovo število; primer kombinacije tematske karte z grafičnim prikazom statističnih podatkov



Vir: Geodetski inštitut 2011

Slika 30: SIGI5, ki zajema tudi romsko naselje Hudeje



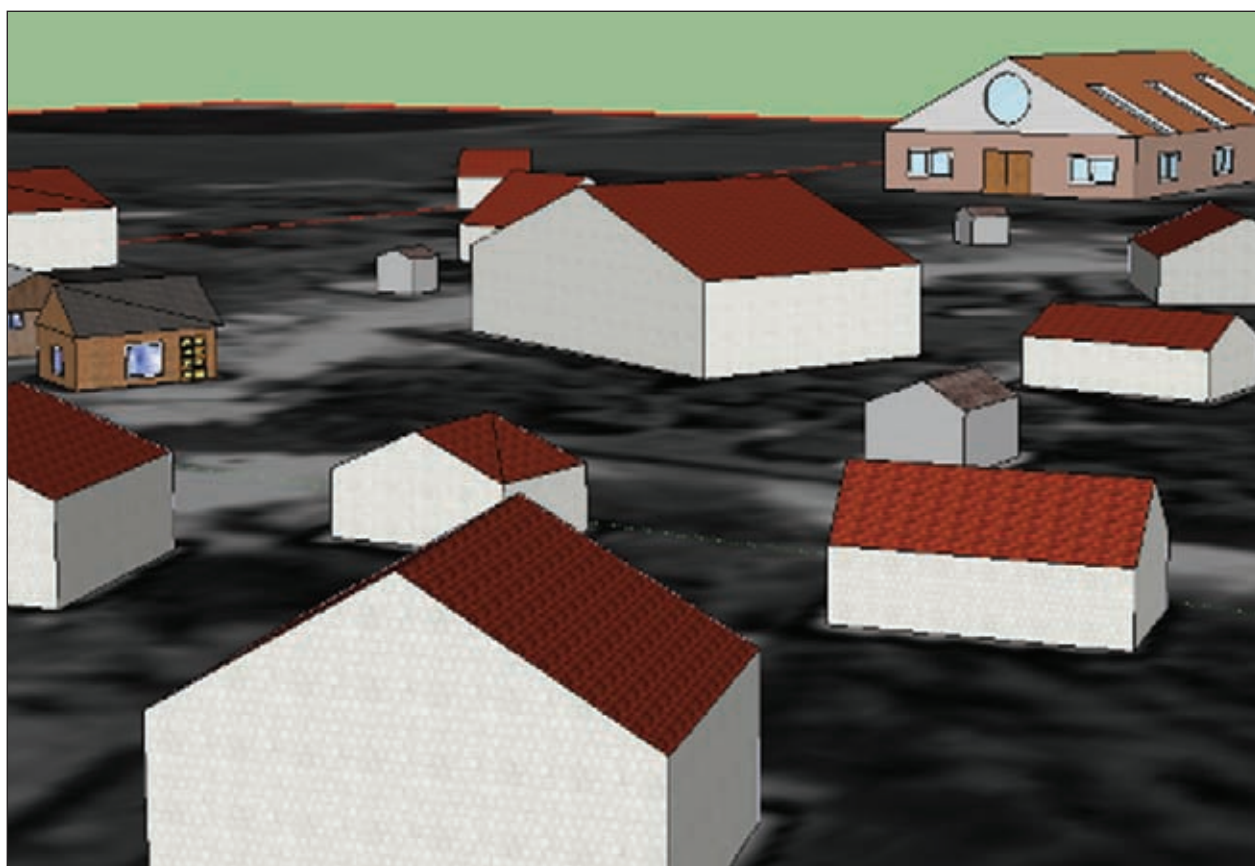
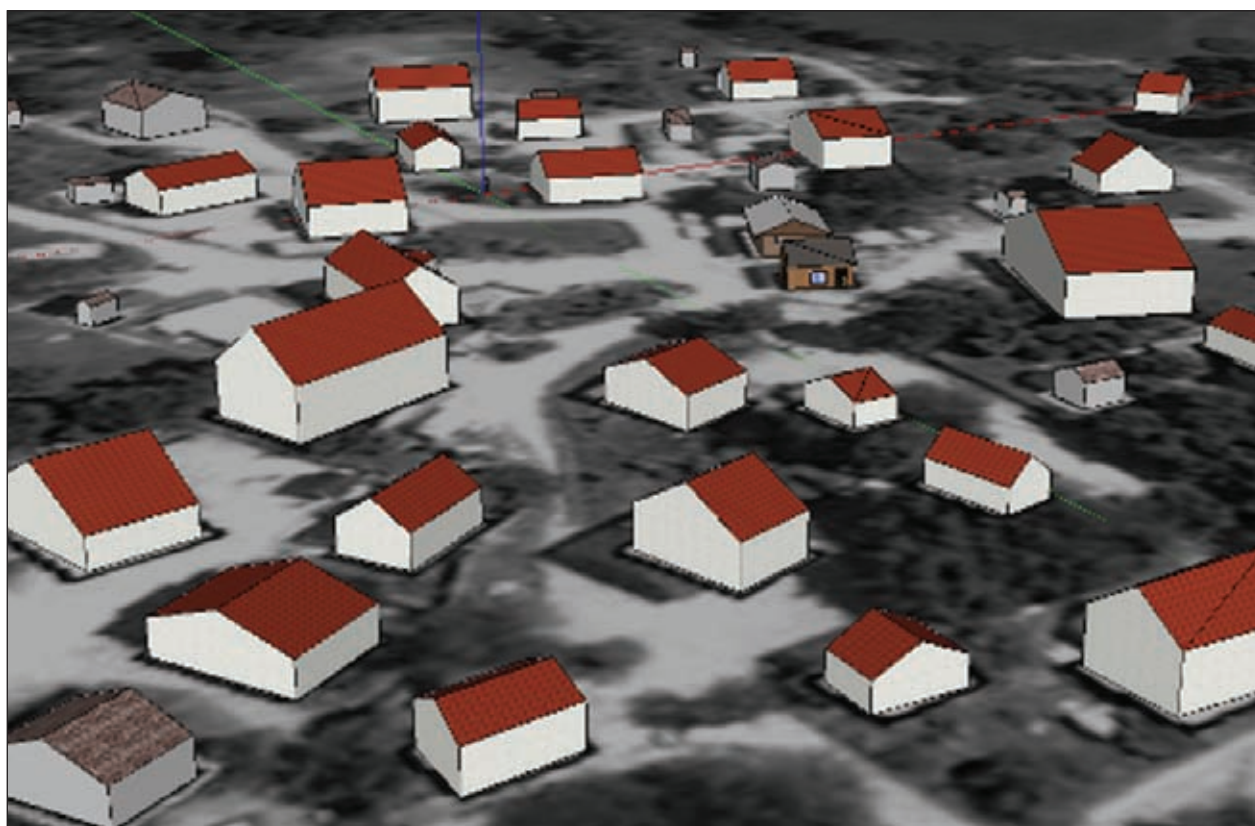
Vir: Geodetski inštitut 2011

Slike 31, 32 in 33: Romsko naselje Žabjek – Brezje: ortofoto iz leta 2000 in 2009 ter prikaz interaktivnega odkrivanja prostorskih sprememb v času



Vir: Geodetski inštitut 2011

Slika 34 in 35: Modeliranje stavb in načrtovanega večnamenskega objekta romskega naselja Hudeje za potrebe dinamične predstavitve naselja



Vir: Geodetski inštitut 2011

PROJEKTNE AKTIVNOSTI CENTRA ZA SOCIALNO DELO TREBNJE

RAZVIJANJE USTVRAJALNIH OBLIK UČNE POMOČI ZA ROMSKE UČENCE V ROMSKEM NASELJU HUDEJE (V OBDOBJU OD 1. 6. DO 31. 1. 2010)

Moč, zagon, pripravljenost, želja, zanimanje, volja, spodbuda... Vse te besede lahko povzamem z eno samo. Motivacija. Motivacija, ki je ključ našega delovanja, saj usmerja naše vedenje in mu določa intenzivnost, raven vpletenosti in uspešnosti. Določa vztrajnost in omogoča osredotočenost. Vpliva na naša čustva in samopodobo. S tem zaznamuje našo osebnost in s svojo močjo vpliva na to, kar smo in kar delamo.

Zapisane misli so zaznamovale naše dosedanje delo v okviru projekta, saj nobena dejavnost ni smiselna, še manj pa učinkovita, če udeleženec ni motiviran in v početju ne najde nečesa, kar bi ga gnalo naprej. Našim romskim učencem primanjkuje motivacije, tako zunanje kot notranje. Ko že je moč čutiti neko željo po znanju, ta namreč večinoma ne izhaja iz notranjih pobud, ampak je oblikovana od zunaj s sistemom nagrad in kazni. Romski otroci so namreč razvili naučeno nemoč, za katero je značilno, da pripisujejo uspehe zunanjim, spremenljivim dejavnikom (npr. sreči ali lahki nalogi), neuspehe pa predvsem svojim nizkim sposobnostim, ki jih ocenjujejo kot stalne in nespremenljive. Posamezniki pa smo vedno naravnani tako, da svoj napor vlagamo predvsem v tiste dejavnosti, kjer lahko pričakujemo uspeh in romski učenci, če si vsaj želijo uspeha, pa ga v šoli pričakujejo v zelo majhni meri. Poleg tega romski otroci nemalokrat v šolskem okolju nimajo zagotovljenega občutka varnosti, pripadnosti in sprejetosti, zato jih učenje ne zanima v tolikšni meri, saj jim je bolj kot potrebo po spoznanju pomembno zadovoljiti potrebo po ljubezni.

Prostovoljci, ki delujemo v začetni fazi projekta, tako poskušamo vplivati predvsem na notranjo

motivacijo romskih učencev, da ne hodijo bolj redno v šolo in se ne učijo le zaradi pritiskov iz okolice, ampak jih želimo navdušiti, jim zbuditi zanimanje, radovednost in željo po znanju. Predvsem pa želimo, da spoznajo, da zmorejo, da so kos toku izkušenj in da se lahko čutijo dovolj kompetentne, da zastavljeno tudi osvojijo.

Za to potrebujejo veliko pogovorov, spodbud in pohval za vsak še tako majhen dosežen cilj. Vesele nas to, da so učenci ponujeno roko sprejeli z velikim veseljem in čeprav se pri učenju še vedno srečujejo z velikimi zaostanki v znanju in svojimi lastnimi omejitvami (slabo samopodobo ipd.), so začeli bolj optimistično gledati v prihodnost. Začutili so namreč, da niso sami, da imajo nekoga, ki jih podpira in spodbuja na tej poti, ki je za njih pogosto zelo zahtevna. Toda ker verjamemo eden v drugega, vztrajamo in skupaj iščemo ustvarjalne pristope k učenju. V tej fazi tako preskušamo sodelovalne metode učenja in učenje skozi igro.

V tem šolskem letu smo poleg velike količine osvojenega znanja naredili tudi druge pomembne korake. Na njihovo željo ter našo pobudo in podporo so se romski

otroci prvič vključili v obšolske dejavnosti, in sicer so se tri deklice odločile, da bodo obiskovale mažoretke. Brezplačno smo jim preskrbeli mažoretne palice ter jih vozili in spremljali na dejavnosti. Na začetku je bilo v deklicah ogromno občutkov strahu, neodločnosti, zato so želele, da je vsaj ena oseba ves čas z njimi. Bile so zelo lepo sprejete in so se dobro vključile, sčasoma pa smo uspeli pridobiti tudi starše, da so jih začeli podpirati pri njihovi aktivnosti. Dva dečka pa sta se vpisala na tečaj juda in nam po vsakem treningu z navdušenjem pokažeta, kaj vse sta se že naučila. Poleg tega skupaj spoznavamo tudi različne ustanove v naši občini, tako smo z nekaterimi obiskali zdravstveni dom, knjižnico in center za socialno delo.

Veliko energije usmerjamo tudi v to, da bi tri učence, ki bodo v tem šolskem letu zaključili osnovno šolo, motivirali za vpis v srednjo šolo. Do sedaj se namreč še nihče, ki je bil rojen v romskem naselju Hudeje, ni odločil za ta korak. Želimo, da bi se nekdo le opogumil in s tem pokazal tudi drugim, da je boljša izobrazba lahko pot iz revščine. Kot zaenkrat kaže, bomo vsaj pri eni učenki uspeli.

Ob vsem tem pa seveda ne pozabimo niti na druženje oziroma preživljanje časa ob sproščeni igri, v kateri se sproščata pristno otroško veselje in igrivost. Koliko vedoželjnosti in iskrivosti se takrat prebudi v njih - dobijo občutek, da je vse možno. In kako čudovita prijateljstva se tkejo med nami.

Z romskimi otroki je najlepše sodelovati, saj na preprost, neposreden način pokažejo ogromno hvaležnosti in vsako malenkost povrnejo z obilico ljubezni. Če se nekaj dni ne vidimo, pritečejo v objem, te okregajo, zakaj te ni bilo in povejo, da so te pogrešali. In ob tem ne moreš, da tudi sam ne bi pogrešal njih. Tako skupaj rastemo in si bogatimo naše dneve.

Pripravila:

Lea Udovič, CSD Trebnje

VRTEC KERINOV GRM

**Ustvarjanje enakovrednih pogojev
za integracijo romskih otrok v vrtec ;
VRTEC KERINOV GRM**

Enota VRTEC, zavoda OŠ Leskovec pri Krškem, želi na podlagi dolgoletnih izkušenj z Romi preizkušati, razvijati in uvajati piloten, celovit program za predšolske romske otroke in njihove družine. Cilj projekta bo učinkovito vključevanje romskih otrok v predšolsko vzgojo.

Splošni namen projekta je ustvarjanje temeljev za zagotavljanje enako vrednejših pogojev za vsestranski razvoj romskih otrok.

Vključitev romskih otrok v vrtec v najzgodnejšem obdobju posledično dolgoročno doprinese k boljši samopodobi, obisku in uspehu Romov v šoli. Z inovativnimi in ustvarjalnimi pristopi k učenju bomo z različnimi oblikami vzgojno-izobraževalnega dela zagotavljali tudi možnosti za razvoj družinske pismenosti, boljšo izobrazbo ter integracijo Romov z večinsko populacijo.

Načrtovali, razvijali in izvajali bomo različne oblike sodelovanja in aktivnega vključevanja staršev s poudarkom na gradnji zaupanja, njihove samopodobe in prevzemanja odgovornosti za svoje in tudi lastno življenje.

Nenazadnje bomo s programom doprinesli k dvigu kakovosti življenja ter socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti.

Obrazložitev:

Romski starši se le stežka odločijo oddati otroka iz varnega zavetja drugam, vsaj ne pred šestim letom, kar pa je prepozno, če bi želeli tem otrokom omogočiti vsaj delno adaptacijo in socializacijo ter vsaj malo boljši prehod iz naselja v šolo. Ob izkušnjah, ob sodelovanju z romskimi starši, vedno znova ugotavljamo, da romski starši potrebujejo veliko direktnega kontakta, pogostih obiskov, saj so zelo nezaupljivi. Le z aktivnim vključevanjem staršev, predvsem mam in mlajših Romk, bomo postopoma zgradili zaupanje in odgovornost staršev ter ob upoštevanju njihovih želja pripravili pogoje za integracijo njihovih otrok v redne oddelke vrtca. Starši se bojo ob tem navajali na prevzemanje odgovornosti do svojih otrok in njihove prihodnosti.

Romski starši **postopoma** zgradijo zaupanje do vrtca, vzgojiteljev. Ob vsakodnevni dnevni rutini se bodo navajali na vsakodnevni stik z vrtcem. V prostorih pripravljalega vrtca v naselju bomo starše skupaj z otroki vsakodnevno vključevali v aktivnosti. Zjutraj se bo v umivalnici opravila higiena, nato bomo skupaj razdelili zajtrk in **skupaj** začeli aktivnosti.

Kasneje, **po adaptaciji**, se bodo postopoma **ločeno** izvajale

aktivnosti za otroke in posebej za mame. V kuhinji bodo potekale gospodinjske delavnice za mame in mlade Romke. Navajale se bodo na uporabo osnovnih aparatov (štedilnik, pralni stroj, likalnik), si spontano izmenjavale izkušnje, zaupale probleme in pridobivale nova znanja. Starše bomo preko pogovora in lastnih izkušenj osveščali o pomenu vzgoje otrok in vrtca zanje v najzgodnejšem obdobju. V delavnicah bodo pridobivali nove izkušnje in znanja o vodenju gospodinjstva in zdravi prehrani (kuhanje, pranje, čiščenje), negi dojenčka, vzgoji otroka, zdravstveni oskrbi, cepljenju, nalezljivih bolezni, zasvojenosti, zdravi spolnosti, socialnih pomočeh, možnostih zaposlovanja...

S tem programom želimo vzpodbujati socialno vključenost, spoznavanje in ohranjanje romskega jezika in kulture, aktivnejše sodelovanje staršev v procesu integracije njihovih otrok, zagotoviti medsebojno razumevanje in spoznavanje tudi širšega okolja in kulture izven meja naselja.

Maja Koretič in Jožica Repše
Vodji projekta

Slika 36: Otroci pri učenju



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

**1. PRIPRAVLJANJE
PROSTORSKIH IN
MATERIALNIH POGOJEV
ZA IZVAJANJE PROGRAMA
VRTCA V ROMSKEM
NASELJU**

dogovori z Občino in podjetjem
Trimo, za postavitev objekta

urejanje projektne dokumentacije
in komunalne opremljenosti objekta

dogovori z romskimi starši in priprava kadra,
zaposlitev

**Ustvarjanje enakovrednih
pogojev za integracijo
romskih otrok v vrtec
VRTEC KERINOV GRM**

**2. IZVAJANJE PROGRAMA
V VRTCU KERINOV GRM za
otroke od 2. do 4. leta IN
POSTOPNA INTEGRACIJA V
REDNE ODDELKE leto pred
vstopom v šolo**

**3. SODELOVANJE IN
AKTIVNO VKLJUČEVANJE
ROMSKIH STARŠEV V
PROGRAM PROJEKTA V
SODELOVANJU RAZLIČNIH
ORGANIZACIJ**

**PREDHODNE
UGOTOVITVE :**

- vrtec je potrebno približati naselju, staršem
- potreben je mehkejši prehod (za otroka) iz naselja v vrtec in šolo
- potrebno je vzporedno delo s starši
- prihodnost in napredek za sobivanje – za popolno integracijo, je v vključevanju romskih otrok v redne skupine vrtca.

Slika 38: Otroci pri učenju



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

Slika 37: Otroci pri igri



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

Slika 39: *Gledališka igra*



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

Slika 40: *Družabne igre*



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

Slika 41: *Sprostilna delavnica*



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011

Slika 42: *Zvočna kopel*



Vir: Vrtec Kerinov grm 2011



PROJEKTNE NOVINE 2011